

KRAJINSKI PARK LOGARSKA DOLINA

Krajinski park Logarska dolina privablja poleti številne obiskovalce, ki uživajo v neokrnjeni naravi in spoznavajo prvobitnost oblik, ki jih je ustvarila narava Logarske doline v milijonih let. Dolina je izhodišče za poti v Kamniško-Savinjske Alpe. Priljubljena planinska pot vodi na krnico Okrešelj mimo slapa Rinka in izvira najdaljše reke, ki v celoti teče po ozemlju Slovenije – Savinje. Melišča pod gorami od zgodnje pomladi do pozne jeseni vabijo s pisano preprogo rastlinja in različnimi vrstami iz živalskega sveta, ki so si v sožitju

Ledeniške doline imajo v preseku obliko črke U.

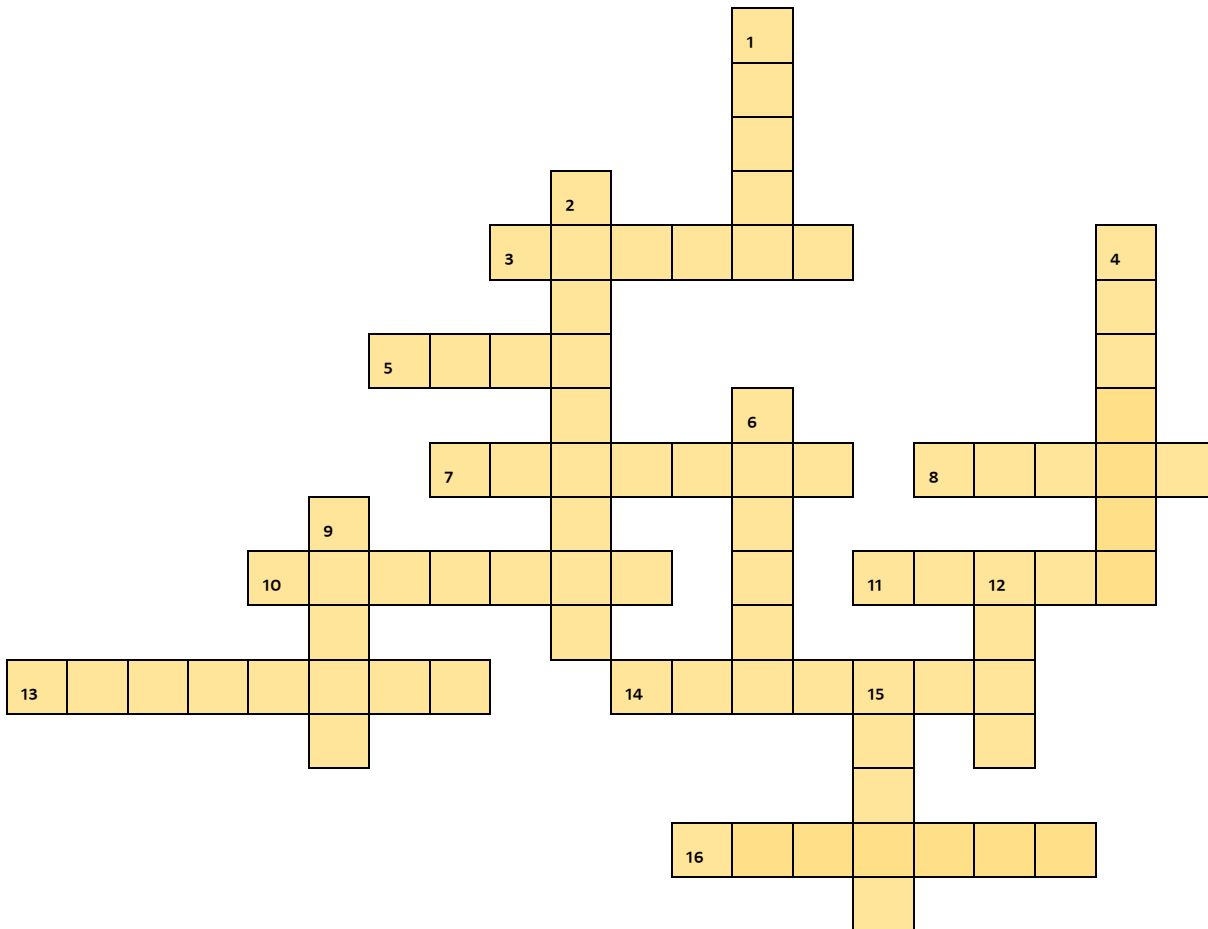
Logarsko dolino so prvotno oblikovali in preoblikovali tektonski, kasneje pa tudi ledeniški, fluvialni, pobočni in korozijski procesi. Starejši raziskovalci so prišli do zaključka, da je ledenik segal od krnice Okrešelj vse do zaključka Logarske doline, kjer se je združil z ledenikom iz Matkovega kota, novejša raziskava pa kažejo na več manjših ledenikov in oblikovanost doline ne pripisujejo zgolj ledeniški dejavnosti. Več si lahko prebereš na spodnji povezavi.

Vir fotografije zgoraj: <https://revije.ff.uni-lj.si/Dela/article/view/dela.40.2.25-38/2015>; v tem izvirnem znanstvenem članku boste našli več informacij o pleistocenski poledenitvi Logarske doline.

Novo raziskavo so pokazale, da sta bila v času viška zadnje Pleistocenske poledenitve na območju Logarske doline dva ledenika. Manjši – krniški – s ploščino 1,2 km² in približno največjo debelino 70 m, se je nahajal na območju Klemenče jame. Večji – dolinski – ledenik, s ploščino 3,2 km² in približno maksimalno debelino 80 m, pa je se je raztezal od krniškega kompleksa nad Okrešljem do dna Logarske doline. Na koncu doline je material, ki ga je prinesel vodotok in ni ledeniškega nastanka.

Posledice delovanja ledenika so odvisne od debeline ledu in kamninske podlage, po kateri ledenik drsi. Zaradi drsenja nastajajo ledeniške krnice, doline in jezera. Ledenik je s seboj po dolini prenašal različen material in kjer se je stalil, so za njim ostali sedimenti v obliki mešanice peska, grušča, glin in večjih skal. Tako so nastale ledeniške morene, posamezne večje skale pa imenujemo balvani.

Reši križanko, sestavljeno iz besed, ki poimenujejo značilnosti narave krajinskega parka Logarska dolina. V pomoč pri reševanju nalog naj ti bo kolaž slik, ki v obliki postavitve nakazujejo geslo, po katerem sprašujemo.

1. Kako s tujko imenujemo rastlinstvo?
2. Oznaka, ki označuje planinsko pot.
3. GESLO KRIŽANKE – nekaj povezano z ledenikom.
4. Pomemben oblikovalec reliefa alpskih dolin, velika gmota ledu.
5. Kako imenujemo kraj, ki je namenjen sprehodu v mestu ali v naravnem okolju?
6. Kako s tujko imenujemo naravo?
7. Gorska rastlina z modrim, navzgor obrnjenim zvončastim cvetom.
8. Živalstvo s tujko.
9. Del nežive narave, ki ga lahko vzameš v roke in vržeš v jezero.
10. Katera reka izvira na območju Krajinskega parka Logarska dolina?
11. Kako poimenujemo drobne, nesprijete delce kamnin, sedimentna zrna? Poišči v aplikaciji kamenCheck!
12. Kako poimenujemo večjo količino vode, ki prosto pada z višje ležečega mesta?
13. Napiši ime znane gorske krnice v Logarski dolini.
14. Poimenuj s travo porasel svet, navadno v gorah, namenjen za pašo.
15. Poimenuj kraj, kjer iz podzemlja priteka voda na površje.
16. Kako poimenujemo geomorfološko obliko, ki jo gradi nanosen grušč na vznožju gorskih sten?

GESLO:

--	--	--	--	--	--	--

Narava Logarske doline

KRAJINSKI PARK STRUNJAN

PREVIDNO, KLIF SE KRUŠI!

Slovensko obalo gradijo zaporedja kamnin, ki ponekod tvorijo strme flišne klife ali pečine. Tvrstna morfološka oblika je dragocena posebnost naše kratke obale, saj jih za mejo s Hrvaško in Italijo ne srečamo več.

Morje deluje na obalo z lomom valov, ki vsebujejo pesek in večje delce. Valovi poškodujejo in trgajo osnovno kamnino, spodjedajo obalo in erozijski material nosijo v morje. To delovanje morja skupno imenujemo morska erozija ali abrazija.

Strmi klifi se zaradi abrazije postopoma umikajo nazaj, na njegovem mestu pa nastane rahlo proti morju nagnjena abrazijska polica.

Slika 1: Strunjanski klif z vidno abrazijsko polico.

Slika 2: Velik podor, ki se je zgodil decembra 2019 po obilnem deževju (foto: Marko Vrabc)

KRAJINSKI PARK PIVŠKA PRESIHAJOČA JEZERA

Krajinski park Pivška presihajoča jezera je Občina Pivka ustanovila leta 2014. Njegov obseg znaša 140 kvadratnih kilometrov, pod svoje okrilje pa zajema pester rastlinski in živalski svet območja Pivških presihajočih jezer, planotastega sveta Javornikov na vzhodu, obronkov Snežniške planote na jugu, Taborskega grebena s številnimi arheološkimi najdišči na zahodu ter osrednjega, nižinskega dela ob strugi reke Pivke.

Pivka izvira pri vasi Zagorje in po 26 kilometrih ponikne v Postojnski jami, ki jo je skozi milijone let tudi sama pomagala izoblikovati, nato pa pod površjem nadaljuje svojo pot proti Planinskemu polju in naprej pod različnimi imeni proti izvirom Ljubljane.

Ta raznolika pokrajina je rezultat prepleta delovanja različnih sil narave in človeka, kar lahko danes prepoznamo v mnogih manjših ali večjih reliefnih oblikah, ki se pojavljajo na tem območju. Tekom geološke zgodovine je narava ustvarila kamnine, ki so jih nagubale tektonske sile. Prav te kamnine so ključno vplivale na razvoj površja Zgornje Pivke.

Naloga: V tabeli se vodoravno nahajajo besedne zveze. Poišči jih in po vrsti z njihovo pomočjo dopolni spodnje besedilo (za pomoč imaš nekaj črk že napisanih). Nato premeči obarvane črke in dobil boš geslo, ki se nanaša na najznačilnejšo reliefno obliko na območju Zgornje Pivke.

Na območju Zgornje Pivke se nahaja kar 17 presihajočih jezer, med katerimi sta največji

_____ in _____ jezero. Večji del leta sta suhi, med obdobji močnejšega deževja pa se, tako kot ostala presihajoča jezera, napolnita z vodo po dvigu kraške _____ . Ta na površje privre skozi jame ali manjše kanale, v sušnem obdobju pa skozi iste odprtine voda zopet ponikne v podzemlje. Tem jamam pravimo E _____ , kakršna je tudi Matijeva jama ob Palškem jezeru. V deževnem obdobju se z vodo napolni tudi struga reke _____ . Matično kamninsko podlago Zgornje Pivke predstavlja za vodo prepustna kamnina _____ . Ta je v obdobju krede nastajal z odlaganjem ostankov odmrlih organizmov, zato so tu prisotni številni fosili, kot so na primer R _____ Š _____ . Poleg tega, da ta kamnina vodo prepušča, je v njej tudi topna, proces njenega raztapljanja v vodi pa imenujemo _____ . Na ta način nastajajo manjše površinske kraške oblike, kot so _____ in _____ , pa tudi večje, na primer _____ . Na območju Javornikov pa najdemo še eno vrsto karbonatne kamnine, in sicer _____ , ki je za vodo manj prepusten, je pa podvržen mehanskemu _____ zaradi zmrzali. Prepustnost kamnine zaznamuje tudi hidrološke značilnosti tega območja. Reka Pivka od svojega izvira pri Zagorju do Prestranka po površju teče po površju le občasno. Takšnim rekam pravimo, da so _____ . Ko voda ponikne v kraško podzemlje se zadržuje v številnih _____ . V njih se v obliki _____ in _____ odlaga v vodi raztopljen _____ karbonat. V zahodnem delu Zgornje Pivke pa se pod površjem pojavlja zaporedje plasti kamnin peščenjaka, laporovca in skrilavca in v manjši meri tudi apnenca, ki jih poimenujemo s skupnim imenom _____ . Na površju se pojavljajo le pri Knežaku in Zagorju, kjer sta v prevladujočih karbonatnih plasteh vrzeli, ki omogočata vpogled v spodaj ležeče kamnine. Ta pojav imenujemo T _____ O _____ . Plasti kamnine, o katerih govorimo, preprečujejo podzemni odtok vode iz območja Zgornje Pivke proti dolini Reke. Izjemi sta območji pri Šembijskem jezeru, kjer voda podzemno odteka proti izvirom Pivke in tudi dolini Reke ter vznožju Javornikov, od koder se vode stekajo proti Planinskemu polju in izvirom Hublja v Vipavski dolini. Pojav, ko se vode iz nekega območja stekajo v dve različni porečji oziroma povodji, imenujemo kraška B _____ .

Z	P	A	L	Š	K	O	U	K	P	E	T	E	L	I	N	J	S	K	O
H	W	P	O	D	T	Z	E	M	N	E	X	V	O	D	E	Y	P	T	R
E	S	T	A	V	E	L	E	X	P	I	V	K	E	B	L	Q	T	G	I
M	J	U	B	V	C	T	R	I	K	Y	A	P	N	E	N	E	C	F	H
R	U	D	I	S	T	N	E	Q	Š	K	O	L	J	K	E	A	T	B	U
K	O	R	O	Z	I	J	A	Z	S	Ž	L	E	B	I	Č	I	R	C	K
T	Š	K	R	A	P	L	J	E	W	Y	V	R	T	A	Č	E	L	B	O
P	D	R	X	T	W	O	M	Z	E	L	B	T	D	O	L	O	M	I	T
A	O	P	R	E	P	E	R	E	V	A	N	J	U	Z	U	O	Š	M	A
P	O	N	I	K	A	L	N	I	C	E	T	T	P	W	C	N	H	G	E
K	R	A	Š	K	I	H	L	J	A	M	A	H	Č	V	A	E	N	T	U
S	T	A	L	A	G	M	I	T	O	V	B	N	E	T	P	O	Q	D	F
U	B	S	T	A	L	A	K	T	I	T	O	V	M	U	X	R	E	C	Š
B	L	U	P	M	Z	K	A	L	C	I	J	E	V	V	W	T	M	I	S
V	T	E	K	T	O	N	S	K	O	X	O	K	N	O	W	U	B	Z	J
O	E	L	Z	B	I	F	U	R	K	A	C	I	J	A	U	E	F	Š	K

Geslo:

PARK ŠKOCJANSKE JAME

Škocjanske jame so bile 27. novembra 1986 vpisane v seznam Unescove svetovne naravne in kulturne dediščine. Leta 1996 je bil z zakonom o Regijskem parku Škocjanske jame ustanovljen park, ki je z ustanovitvijo Javnega zavoda Park Škocjanske jame leta 1997, začel izvajati svoje poslanstvo ohranjanja narave, interpretacije naravne in kulturne dediščine ter varovanja vrednot za prihodnje rodove. Podzemni tok reke Reke je Ramsarsko mokrišče svetovnega pomena od leta 1999. Leta 2004 pa je bilo območje parka in občine Divača razglašeno za Unescovo Biosferno območje Kras in porečje Reke.

Park Škocjanske jame leži na območju klasičnega krasa, kjer je reka Reka na stiku fliša z apnencem izoblikovala izjemen splet jam, udornic, ponorov in enega največjih podzemnih kanjonov v Evropi. Flišne kamnine so za vodo neprepustne, za razliko od apnenčastih, ki so prepustne. Stik teh dveh kamnin strokovno imenujemo kontaktni kras. Tu namreč površinska voda začne ponikati v podzemlje. Škocjanske jame so klasični primer kontaktnega krasa, kjer se pojavljajo številni kraški pojavi: soteska, ponori, jame, udornice.

Pobrskej po priporočeni literaturi, knjigah in spletnih straneh. Če imate v šoli geološko zbirko si pobleže oglej primere kamnin v zbirki. Premisli in zapiši odgovore na spodnja vprašanja.

Priporočena literatura:

www.park-skocjanske-jame.si

<https://www.pms-lj.si/si/o-naravi/zivljenjska-okolja/kras>

<http://www.razvojkrasa.si/si/relief/149/article.html>

<http://www.razvojkrasa.si/si/relief/143/article.html>

<https://eucbeniki.sio.si/nar6/972/index6.html>

<https://eucbeniki.sio.si/geo1/2494/index6.html>

<http://vedez.dzs.si/datoteke/odgovori%20%20poglavje%20NAR%206%20DZ.pdf>

Kako se razlikuje fliš od apnenca? Naštej tri lastnosti!

<i>Fliš</i>	<i>Apnenec</i>

Kako lahko na preprost in varen način določimo ali gre za kamnino apnenec?

Kako je nastal apnenec? _____

Reka Reka teče po površju

Pozorno pogledj fotografiji in odgovori na spodnja vprašanja!

Opiši bregove reke!

Opiši bregove reke!

Kamninska podlaga v tem delu struge reke je _____. Kamnina v tem delu struge je _____.

Kaj je na sliki?

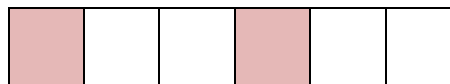
- a) Presihajoče jezero
- b) Slap
- c) Kotanja
- d) Površinski tok reke Reke
- e) Reka pred izlivom v morje

Kaj je na sliki?

- d) Brezno
- e) Pritok reke Reke
- f) Soteska reke Reke
- d) Podzemni tok reke Reke
- e) Potok v gorah

Reka Reka izginja v podzemlje

Na eni od slik spodaj ne gre za pojav udorne doline ampak za drug kraški pojav. Na kateri sliki? Poimenuj ga!

D

Osrednje zavarovano območje Parka Škocjanske jame

Poveži označbe na levi in desni strani slike s pripadajočo lokacijo na sliki.

<p> Ponor Reke Vas Matavun Mala udorna dolina Vas Betanja Veliki kamniti most Ponor Reke </p>		<p> Brezno okroglica Velika udorna dolina Vas Škocjan Mali kamniti most Ponor Reke </p>
---	--	---

